

Son of Rambow



“Son of Rambow” är filmen om de omaka pojkarna Will och Lee. I 80-talets Storbritannien träffas de båda pojkarna i skolans korridor. De finner varandra genom att de brinner för att berätta historier och har samma strävan efter att bryta sig loss och växa upp. Filmen utspelar sig under 80-talet med stor detaljkänsla. Det handlar om religiös tro, om vänskap och utanförskap och om styrkan i den kreativa kraften.

Rekommenderad från åk 4

EN FILMHANDLEDNING AV
JULIA GRANATH

Handling

“Son of Rambow” utspelar sig i Storbritannien under det tidiga 1980-talet. Där bor två pojkar som vid en första anblick inte har någonting gemensamt. Det är Will, vars familj är djupt engagerade i den kristna rörelsen Plymouth-bröderna. Den andra pojken Lee är en fullfjädrad bråkmakare med stölder, slagsmål, kvarsittningar som sina främsta attribut. En dag möts de. Ett å ena sidan oväntat och slumpartat möte, även om det nästan känns förutbestämt. Det är två vilsna och desillusionerade pojkar som möts i skolans korridor. En har blivit utslängd från klassen, den andra fick inte vara kvar i salen då hans samfund

inte tillåter anhängarna att se på film.

Under ett tidigt möte mellan pojkarna får Will av en slump se Lees piratinspelning av “Rambo: First Blood”. Det får verkligen fart på Wills livliga fantasier och han erbjuder sig att med villkorslöst engagemang och stor glädje hjälpa Lee med hans hemmafilm. Han spelar Rambos son och visar prov på stort mod när han utför alla stuntrick framför kameran. Ett arbete som förenar och skänker stor glädje dem emellan. Båda pojkarna dras in i en värld av heroiska bedrifter och farliga fantasifula sagor. I takt med att filminspelningen fortskrider lockas fler killar och tjejer att vara med i filmen. Killarnas vänskap samt själva arbetet med filmen sätts också på prov då den populära franska utbytesstudenten Didier vill vara med i filmen. Han är en originell och synnerligen karismatisk person som anländer till skolan tillsammans med sina andra franska klasskamrater. Han vänder upp och ner på de flesta engelska skolbarnens världsbild. Killarna vill vara nära honom, känna hans rockstjärnestatus allt medan tjejerna står i en ringlande kö i väntan på att få kyssa honom. Han får en roll i filmen, vilket gör Lee en aning avundsjuk och ledsen eftersom han konkurrerar om en plats i rampljuset. Samtidigt som många drömmer om att medverka i filmen står Wills mamma för den andra ytterligheten. Som djupt troende försöker hon med alla medel hålla Will borta från livets äventyrligheter. Men även Will, som vuxit upp helt avskild från massmedia, förstår att det är spännande att vara med i en äventyrsfilm



och han gör därför allt för att hemlighålla sitt äventyrliga liv.

Will försöker redan i början av filmen avskärma sig från Plymouthbrödraskapets innersta dogmer och förmaningar. Istället för att se Bibeln som en bok som lär ut en alternativ apokalyptisk lära (historien om de yttersta tingerna) använder han den på ett helt annat sätt. Han bortser från textens innehåll för att istället använda den som en gigantisk teckningsbok, i vilken han får utlopp för alla sina fantasier och framtidsvisioner. Han är en ung och missförstådd pojke som står på tröskeln till puberteten. Will lever med sin mamma som enda förälder efter det att hans pappa har lämnat jordelivet. Den enda manliga förebilden han träffar är broder Joshua, en man från Plymouthbröderna som ibland äter middag tillsammans med Wills familj. Det är en kontakt som är allt annat än god. Broder Joshua ger visserligen ett första intryck av att vara trevlig och tillmötesgående men Will är inte intresserad av ännu en vuxen och stelbent förmanande person. Han för en tydlig kamp mot de vuxnas övervakarsystem. Will drar sig undan den religiösa rörelsen vilket får till följd att Joshua blir hårdare och mer dömande mot honom.

Will upplever sig själv som fånge i ett konservativt hem varpå alla möten med Lee blir en pigg och fantasifull injektion för honom. Lee bor med sin kontrollerande och tidvis pennalistiska storebror i anslutning till ett stort sjukhem som styvfadern driver. Hans föräldrar tillbringar mycket tid på annan ort och det är en av anledningarna till att Lee gör precis vad han vill. Och han har en stor dröm, nämligen att få med en hemmafilm i BBCs program "Screen test".

Ungdomlig trots

Ett centralt och ideligen återkommande tema i filmen är viljan att göra det förbjudna. Will trotsar sin mamma samt broder Joshua när han går emot deras strikta samfund. Lee trotsar sin storebror - och skolan - när han stjälar, smygröker och spelar in våldsfilmerna i smyg.

- Vad handlar trots om egentligen? Är det alla barn och ungdomars rätt att tänja på gränserna och prova vad som är okej och vad som inte är okej? Vad skulle hända om

man inte testade gränser som barn och ungdom? Först handlar det om att trotsa föräldrar, lärare i skolan och sedan samhället.

- Diskussion: I årtal har välmenande föräldrar, pedagoger och andra vuxna talat om vikten att ta bort våldsamma spel och alltför verklighetstroga vapen från barnens arenor. Många är de barn som växer upp med ett vattentätt skydd mot hemska historier, läskiga monster och andra historier som skulle kunna leda till mardrömmar. Är det verkligen rätt? Leder allt det förbjudna tvärtom till att man blir ännu mer lockad att prova på de sakerna?

Vänskap och utanförskap

Will och Lee finner varandra och blir riktiga vänner efter det att Lee räddat livet på Will. Will utför ett stunttrick där han svingar sig i en lian ut över en sjö. När Lee inser att Will inte kan simma dyker han efter och räddar honom. De båda pojkarna skär sig i fingret och blir blodsbröder. Will säger, trots att han nästan mist livet, att detta är hans livs bästa dag. De finner många likheter i sina olika liv. De lever båda utan sina pappor och de konstaterar att man klarar sig mycket bättre utan föräldrar. En annan likhet i deras skilda liv är deras utanförskap. Till en början upplever vi att Lee utnyttjar Will och hans naivitet. När det står klart att Lee är en minst lika ensam pojke förstår vi att vänskapen är ömsesidig och varm.

- Hur tror ni att det är för pojkarna att vara annorlunda och att känna sig utanför? Lee har tagit på sig en roll som bråkstake. Varför gör han det? Eller hamnar han bara automatiskt i dessa situationer?

- Vänskapen mellan pojkarna ställs på prov flera gånger bland annat på grund av gruppträck. För Will handlar det om att antingen följa familjen eller sin vän. Vad tycker ni är viktigt? Att göra som sina föräldrar tycker eller som kompisarna? Vad är gruppträck?

Styrkan i att förlåta

Att förlåta är centralt i den kristna tron. Begreppet förlåtelse spelar en viktig roll även i filmen. Det hela tar sin

början när Will bestämmer sig för att Didier ska få vara med i filmen utan att först fråga Lee om lov. Lee känner sig lurad, förd bakom ljuset men bestämmer sig sedan för att förlåta sin kompis. Will gottgör detta genom att slutföra filmen tillsammans med Lees storebror. En annan hårt prövad relation är den mellan Will och hans mamma. De förstår inte varandra, kommunicerar knappt och deras åsikter går starkt isär. Hon vill hålla fast vid det strikt religiösa samtidigt som han vill frigöra sig från mammans värderingar. En intrig som förväntas förvärras i samma stund som Bröderna väljer att utsluta familjen efter det att Will gjort alldeles för många snedsteg. Istället visar Wills mamma prov på stort moderligt hjärta när hon förlåter honom. Hon ser till sin sons bästa trots att de blivit utslutna ur Brödraskapet.

- Är det alltid rätt att förlåta? Vad ligger egentligen i begreppet att förlåta? Finns det saker som är oförlåtliga?

Att göra film själv

Will är en begåvad tecknare och en historieberättare av rang. Det ser vi i hans anteckningsbok och på skolans toalett där han ritat en hel serie. Hans sekvenser och karaktärer är genomtänkta och skvallrar om en levande fantasi och stor talang.

Lee har genom att titta mycket på film skaffat kunskap om hur de rörliga bilderna fungerar och hur man genom att använda en kamera även kan fejka bilder. När de båda möts hittar de sina roller och ger och tar av varandras kreativa kompetenser. Tillsammans utvecklar de båda pojkarna historien och karaktärerna och bygger upp en fantasivärld där leken är okej, både framför och bakom kameran. Genom Wills texter och teckningar har de ett gediget manus och bildmanus att utgå ifrån. Lee planerar inspelningen så att de är på rätt plats och har rätt rekvisita med sig. Förarbete är viktigt innan man ska börja filma.

Idag är tekniken för att göra film hemma eller i skolan mycket enklare och billigare än på 80-talet. På många skolor, AV/mediecentraler och fritidsgårdar finns videokameror och datorer med redigeringsprogram som kan användas till egna filmprojekt.

- Alla har en historia att berätta och det är bara fantasin som kan sätta stop för att historierna blir film. Gå ihop ett gäng, bestäm vilken historia ni vill berätta och dela upp er på olika roller t ex manusförfattare, regissör, fotograf/kameraman, redigerare, producent, scripta. Alla roller är lika viktiga. Diskutera vilken roll ni vill ha och kör igång! När ni är färdiga och alla är nöjda med resultatet är det viktigt att ni samlar kompisar och familj till en riktig galavisning. Varför inte göra en filmfestival på skolan eller fritidsgården?

80-talet och nu

I början av åttiotalet visades filmen "Rambo: First Blood" på biografen runt om i vårt land. Ungefär vid samma tid började familjer köpa videobandspelare för att kunna se på film hemma och på tider som passar. I Sverige fanns två TV-kanaler vid den här tiden och var och varannan person satt som fastklistrad framför "Dallas" på TV. Många såg samma TV-program och hade samma referenser och något att prata om i skolan och på jobbet dagen därpå.

- Hur ser det ut idag när vi har så mycket att välja på? Vi har massor av TV-kanaler, Internet, mobiltelefoner och DVD-spelare. Det finns ett uttryck som heter "valfrihet till döds"; är det bättre att ha mycket att välja mellan eller vore det skönt om det bara fanns två TV-kanaler?

- "Son of Rambow" får oss att idag, knappa 30 år senare, slungas tillbaka till decenniet då synthpopen spelades i pojk- och flickrummen, då neonkläderna var högsta mode. På senare tid har 80-talet blivit modernt igen. Vi ser åter igen kläder i 80-tals stuk och musik som inspireras av 80-talets stjärnor. Vad är det som medverkar till att ett visst årtionde eller ett fenomen återigen kommer på modet, tror ni? Är det för att de som var unga på 80-talet är vuxna nu och har inflytande över kultur, mode och trender? Har det med ambassadörer att göra, det vill säga, personer som vi ser upp till och som vi väljer att lyssna på och som står för en viss typ av musik eller ett visst snitt på sina kläder?

Sekternas kännetecken

En sekt, som vissa menar att Wills samfund är, kan enklast beskrivas som en grupp som avviker från den eller de politiska/religiösa normerna i ett samhälle. En sekt bildas oftast av avhoppade medlemmar från en etablerad rörelse. Det kan då röra sig om människor som känner sig missförstådda eller helt enkelt missnöjda med rörelsens tolkning av t.ex. ett bibelcitat. Nästa steg blir att försöka rekrytera nya medlemmar och det görs oftast inom medlemmarnas familjer, bekantskapskretsar eller på deras arbetsplatser. Värvandret av nya medlemmar kan också bedrivas på gator och torg och i skolor etc. De som har till uppgift att värva fler anhängare söker i städer upp nyinflyttade personer som kanske saknar ett socialt kontaktnät. De erbjuds vid en första träff en mängd gra-tiserbjudanden och blir mottagna med vänliga bemötanden. Allt för att den tilltänkta medlemmen skall trivas i gemenskapen. Därefter börjar sektledaren kontrollera sina medlemmar och många avskärmas från samhället och sina "vanliga" familjer. Sekten beskrivs som det goda och det intilliggande samhället beskrivs som det onda. Det kan ofta vara svårt att bryta med en sekt eftersom sektens verksamhet upptar en så stor och central del av den enskilda medlemmens liv. Det är lätt att tro att alla sekter bör fördömas då de mentalt skadar sina medlemmar. Så behöver dock inte vara fallet. Långt ifrån alla sekter är manipulativa eller destruktiva. Vissa människor mår väldigt bra av den sociala gemenskap och de sammansvetsande aktiviteter som brukar känneteckna en sekt.

- Diskussion: Det finns en organisation som heter FRI - Föreningen rädda individen, som försöker förebygga att människor hamnar i destruktiva sammanhang. De vill få folk att hoppa av farliga sekter. Samtidigt vet vi att religionsfrihet är fundamentalt i ett demokratiskt samhälle. Är det inte upp till varje människa att bestämma vad man vill göra? Ska verkligen någon annan försöka ändra på mina tankar och beslut?

- Vilka sekter känner ni till? På vilket sätt kan de vara positiva eller negativa för människor?



Några fakta om Plymouthbröderna

Plymouthbröderna, eller Bröderna som de kallar sig har sitt ursprung i 1820-talets Irland. Olika förgreningar finns, men det är bara den exklusiva grenen som finns i Sverige. Cirka 500 medlemmar är idag utspridda på ett fåtal svenska orter. Medlemmar får inte bo under samma tak som orena utan måste bo i sina egna hus. ("Orena" är människor utanför samfundet.) Det finns en rad levnadsregler som en plymouthbroder ska följa:

All form av föreningstillhörighet är förbjuden.

Högre utbildning än grundskola är inte tillåten för flickor. Pojkar kan i undantagsfall få gå praktisk gymnasieutbildning.

En kvinna får inte stå över en man.

Preventivmedel är förbjudna.

Radio och tv finns inte i hemmen. Datorer betraktas som djävulens påfund.

Husdjur är förbjudna eftersom man inte får slösa kärlek på dem i stället för på Gud.

Medlemmarna ska klä sig och leva enkelt. Allt överskott går till kollekten.

Tre gånger varje söndag och en gång dagligen under resten av veckan samlas medlemmarna för bön och sång.

Den som bryter mot reglerna blir socialt utesluten.

Ett av rörelsens viktigaste mål är egna friskolor.

Produktionsuppgifter

Storbritannien, Frankrike, Tyskland, USA 2007

Producent: Nick Goldsmith

Manus & regi: Garth Jennings

Foto: Jess Hall

Klippning: Dominic Leung

Musik: Joby Talbot

Produktionsdesign: Joel Collins

I rollerna

Will Proudfoot - Bill Milner

Lee Carter - Will Poulter

Didier Revol - Jules Sitruk

Broder Joshua - Neil Dudgeon

Mary Proudfoot - Jessica Stevenson

Geografiläraren - Paul Ritter

Tekniska uppgifter

Längd: 96 minuter

Format: Panavision 2,35:1

Ljud: Dolby Digital, DTS

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 12 september 2008

Distributör

SandrewMetronome, Box 5612, 114 86 Stockholm Tel: 08-762 17 00, fax 08-23 08 50 www.sandrewmetronome.se

Redaktion

Andreas Hoffsten, Barn & ungdom, Svenska Filminstitutet, januari 2009